

ismertről ismeretlenre, közelfekvőről a távolabbira haladjon. Érdekkeltő, élénk, kedélyes előadása kellemes hanghordozással kapcsolatban gondolkodást és figyelmet serkentő legyen.

Az újságolvasásnak tárgyaként való bevezetése is ékes bizonyítéka a Ratio Educationis közvetlen és termékenyítő hatásának. Természetesen a tanító választja ki a megtárgyalandó cikkeket, aki „beszéljen az újság levelekből, midőn van bennök gyermekeknek való“.

„Kérdés-támasztásakor hagyja bizonytalanságban“ a gyermeket „és előbb mondja ki a kérdést, azután nevezze meg a felelendőt“.

A figyelem nevelését fokozatosan vezeti be. Eleinte egy-egy tárgyra csak néhány percig, később már negyed sőt félórán át is megtapadhat a figyelme. A hosszabb időt igénybevevő figyelmi munkára nem tartja alkalmasnak a gyermeket. (!)

Hangsúlyozza a szemléltetés didaktikai alkalmazását. „Igy reményelheti (a tanító), hogy a tudatlan növendékek előtt állítás és egy szó sem léssen üres hanggá“.

Az írás és olvasás feladatát úgy kell kiválogatni, hogy egyúttal a tanuló ismeretkörét is bővítse.

Vonja be növendékeit az iskolai munkába. Lépten-nyomon szője át előadását kérdéseivel, „ne kívánja, hogy a tanítvány örökké csak figyelmeztető és hallgató fél legyen“. A megtárgyalt anyagnak hetenként való átismétlésével pedig az ismeretet a növendék értelmének szerves alkotórészévé teheti.

Ha a fent mondottakhoz hozzávesszük még a lélektelen szótanulás mély elítélését, tisztán áll előttünk a kép egy letűnt kor nevelői lelkiületéről, vágyáról és törekvéseiről. E könyvben lefektetett kívánság mégcsak egy ma már elfelejtett tankönyvíró szerény kívánsága, de nincs messze az idő, amikor a magáraeszmélt nemzet felébredve évezredes álmából, történelmének néhány évtizede alatt pótolja századok hiányait s kiépíti nevelési rendszerének alappilléreit az egyetemes, kötelező népoktatási törvény megalkotásával.

Tóth Béla Zoltán dr.

Matzkó Gyula: Fizika. Gyakorlati tanítások I. rész. (A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára XXII. kötete. Szeged, N. 80, 176 lap, 8.80 P.)

A szerző a „Kísérleteztető fizikatanítás“ c. kiváló vezérkönyvében kifejtett módszertani elvek alapján a polgári iskola természettan-anyagát gyakorlati tanításokban két kötetben szándékozik feldolgozni. Jelen könyvében a mechanika, a hőtan és a hangtan anyagát dolgozza fel a legnagyobbat alaposan.

Rövid bevezető után a tanmenetkészítésről ír igen részletesen, és ezzel kapcsolatban két tanmenet-tervezetet közöl (egyét a fiú- és egyet a leányiskola részére), majd útmutatást és mintát ad az ónavázlatok készítésére. Könyvének zömét természetesen a tanítási tervezetek alkotják. A tanítások sorrendjében nem követi ugyan a közölt két tanmenet-tervezetet, de ezt nem lehet hibának felróni, sőt inkább egy harmadik tanmenet-tervezetnek fogható fel. Ebben a sorrendben főleg a használatban lévő tankönyvek tananyagbesztását követi:

Tanítási tervezetei nem aprólékosan kidolgozott tanítások. Tág teret hagynak a tanár eredményességének is.

Minden tanítás elején megtaláljuk a szükséges eszközök felsorolását. Ki kell emelnem, hogy Matzkó Gyula a legegyszerűbb, legtöbbször házilag is elkészíthető kísérleti eszközöket használja tanításaiban. (Az eszközök készítésére részletes útmutatást fent említett vezérkönyvében ad.) A számonkérés módjára vonatkozólag nem közöl részleteket. Legbővebben az új anyagot dolgozza fel. A bevezetést követő célkitűzés majdnem mindig probléma felvetése, és ezzel már előre biztosítja a tanulók érdeklődését és a munkába való bekapcsolódását. A módszer tekintetében nem túlzó, nem egyoldalú. A tanítási eljárások közül a kérdve-kifejtőt alkalmazza a leggyakrabban, de ha az anyag természete megkívánja, a közlő tanítási alakot használja. Több tanulókísérlettel feldolgozott órát is találunk a tanítások között. Közismert dolog, hogy az ilyen órák a legnehezebbek és éppen ezekkel mutatja meg leginkább a szerző rátermettségét. Helykiméles céljából az összefoglalást és a házi feladat kitézését éppen csak megemlíti, vagy pedig igen rövidre fogja.

A tanításokról az első pillanatban meglátszik, hogy nem az írászta mellett kigondolt minták, hanem a valóságban kipróbált, hosszú évek tapasztalásán nyugvó és a modern didaktikai elveket követő tanítások. Hasznos támpontul szolgálnak nemcsak a kezdő tanárnak, hanem sok követésre méltó szempontot adhatnak a már gyakorlott tanárnak is. A szerző célja azonban nem az, hogy hüen másolandó sablonokat adjon, mert amint maga is mondja: „Sablonok szerint tanítani nem is lehet. Ezt megakadályozza az egyéniség, a felfogás különböző volta és a szükséges egyéni fejlődés is”.

Matzkó Gyulának ez a könyve is méltán számíthat a legteljesebb elismerésre.

Krix Márton.

A Réalité Française. 1939. évi 28. száma a francia középfokú oktatás legfontosabb iskoláját, az *École Primaire Supérieure*-t ismerteti. Az iskola nevét magyarul *felső népiskolának* fordítanánk, ez a fordítás azonban nem sokat mond, az iskola célkitűzéseit tekintve a mai polgári iskolánk felső és az újonnan létesített liceumok alsó osztályának felelne meg, de ezeknél sokkal inkább gyakorlati jellegű.

Az *Écoles Primaires Supérieures*-ök rendszerét az 1833-as törvény vezeti be. Az iskolák mai formájukban három- vagy négy évesek. Tanulói azok közül kerülnek ki, akik az elemi iskola hetedik osztályát elvégezték és betöltötték a tizenkettedik életévüket.

Az iskola célja, hogy az ország gazdasági és adminisztratív értelmiségét nevelje. A tanítóképzőnek is az *Écoles Primaires Supérieures*-ök az elő-iskolái.

Az iskolát mindenütt a község tartja fenn, de az állam gyakran igen nagy (50%—100%) segílyt ad. Az iskolák mellett községi iskolaszék (comité de patronage) működik.

A tanítás teljesen ingyenes, ezenkívül számos ösztöndíjat osztanak ki.

Az iskolák tanterve a helyi viszonyok szerint változik. Az első osztály tananyagában általános műveltségi tárgyak szerepelnek. A második osztálytól kezdve különböző szakcsoportok vannak, ezek rendszerint a következők: általános, kereskedelmi, mezőgazdasági, ipari, tengerészeti és tengeri